

The northernmost University of Technology in Scandinavia
World-class research and education

CHALMERS

Strömnings- exciterande svängningar i vattenkraftturbiner

Svenska mekanikdagar 2007
Luleå 2007-06-13

Martin Karlsson
Håkan Nilsson

LULEÅ
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY

Agenda

- Rotordynamik
- Dynamiska konsekvenser av strömningsexciterande svängningar i vattenkraftverk
- Exempel på fenomen i kommersiella anläggningar
- Modellering av strömningsexciterade svängningar med hjälp av OpenFOAM

Rotordynamik

- Torsionsvängningar, axiella and lateral svängningar

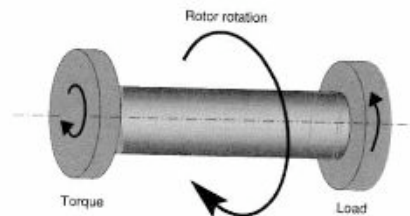

Figure 1.1.1 Main required performance of the rotor: Torque to load through rotational speed.

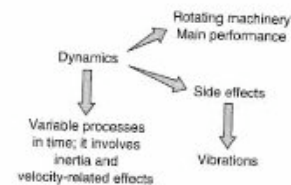

Figure 1.1.2 Energy flow in rotating machine during its operation; vibrations result as side effects of the main dynamic process.

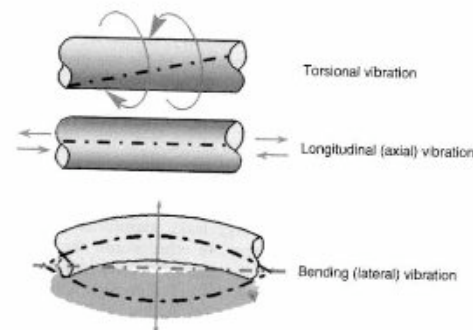
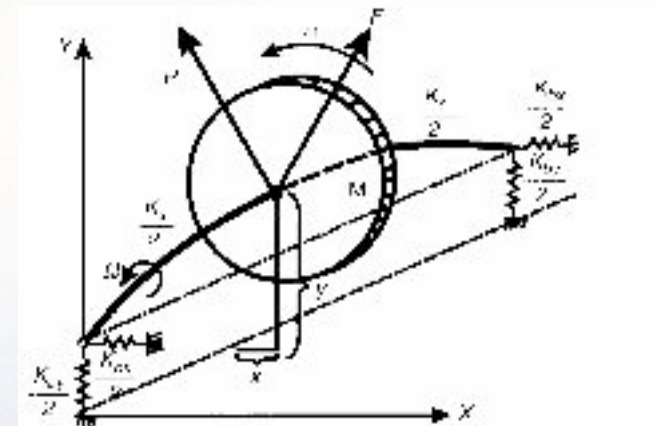
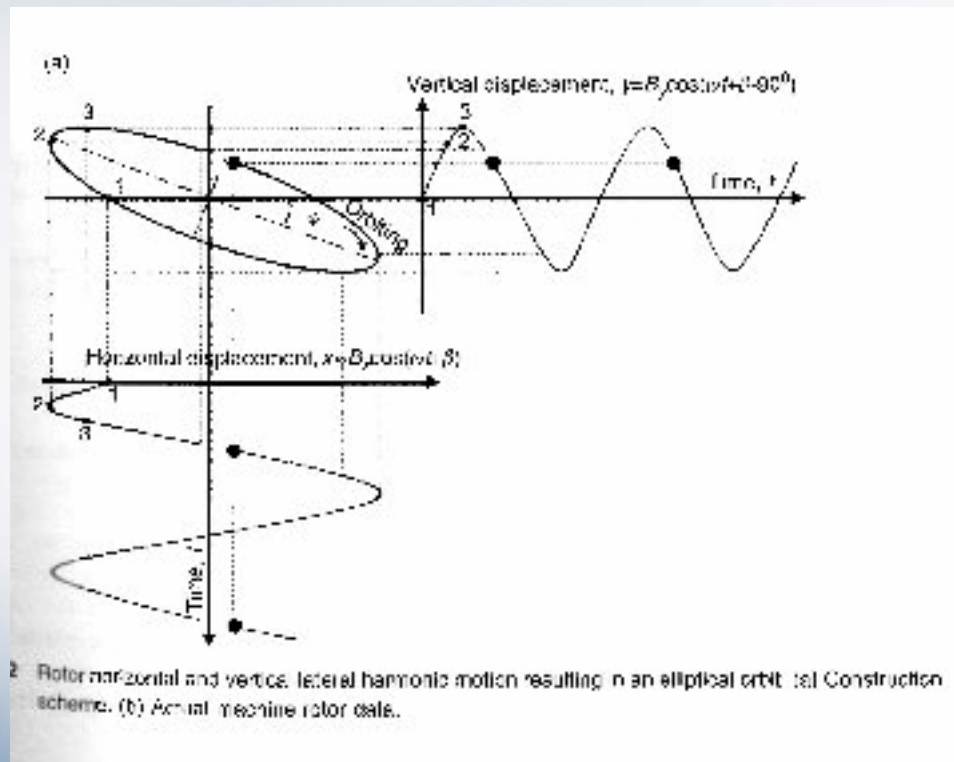

Figure 1.1.3 Rotor vibration modes as side effects of dynamic process of energy transfer from the source to work.

Rotordynamik

■ Orbital lateral rörelse

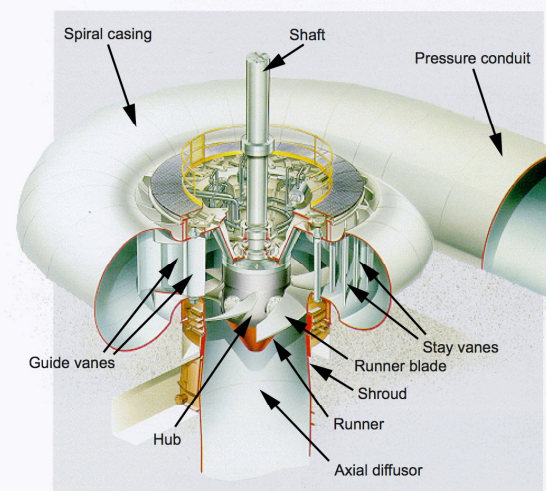
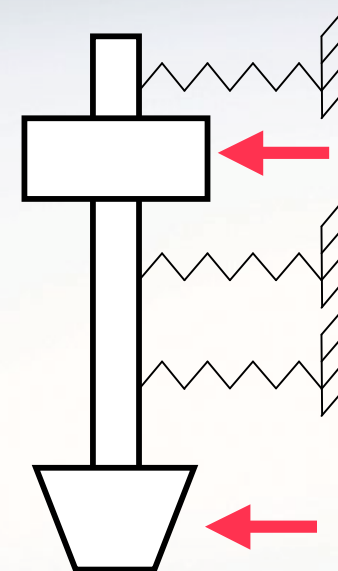
Rotordynamik

- Gyroskopisk effekt => egenfrekvenser ändras med rotorns varvtal
- Lager och tätningar påverkar systemets styvhet, dämpning och därmed också dess stabilitet
- Elektromekaniska krafter kan ha stor inverkan på systemets dynamiska beteende
- Turbiner och processmaskiner => strömning-rotorinteraktion

$$\overline{M}\ddot{\vec{x}} + (\overline{C} + \omega\overline{G})\dot{\vec{x}} + \overline{K}\vec{x} = \vec{F}(t)$$

Dynamiska konsekvenser av strömningsexciterade svängningar i vattenkraftverk

- Excitation på grund av bladpassage, ledskene vakar och vortexrep i sugrör
- Strömningskrafter proportionella mot acceleration, hastighet och förskjutning
- Transienta interaktioner vid uppstart, förändring av driftsförhållande, och stopp

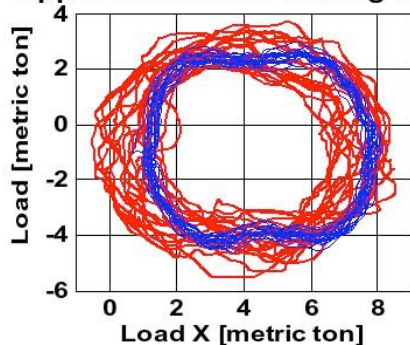
The northernmost University of Technology in Scandinavia
World-class research and education

CHALMERS

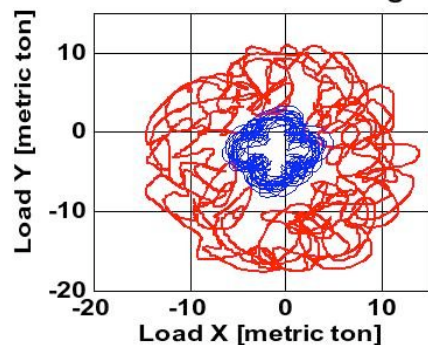

Exempel på fenomen i kommersiella vattenkraft anläggningar

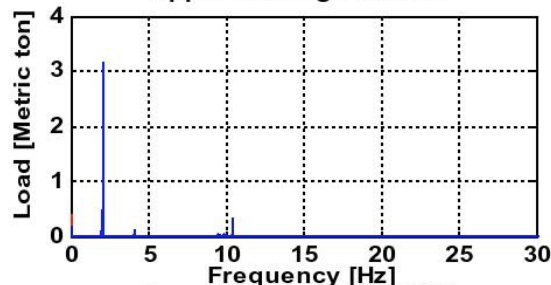
Upper Generator Bearing Load

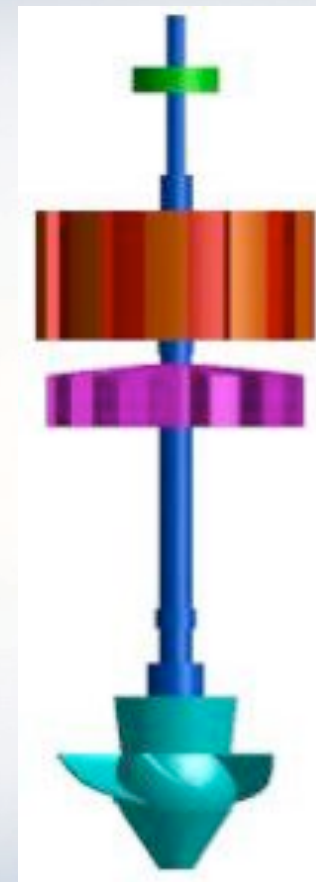
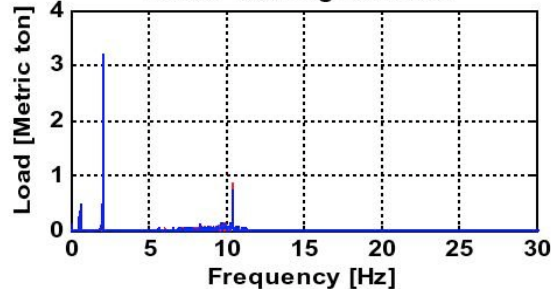
Lower Generator Bearing Load

Upper bearing Load X-Y

Lower Bearing Load X-Y

LULEÅ
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY

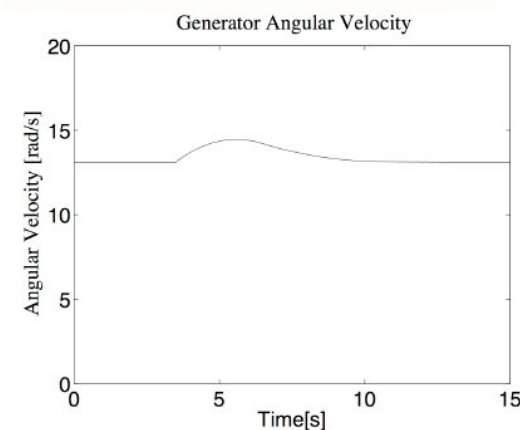
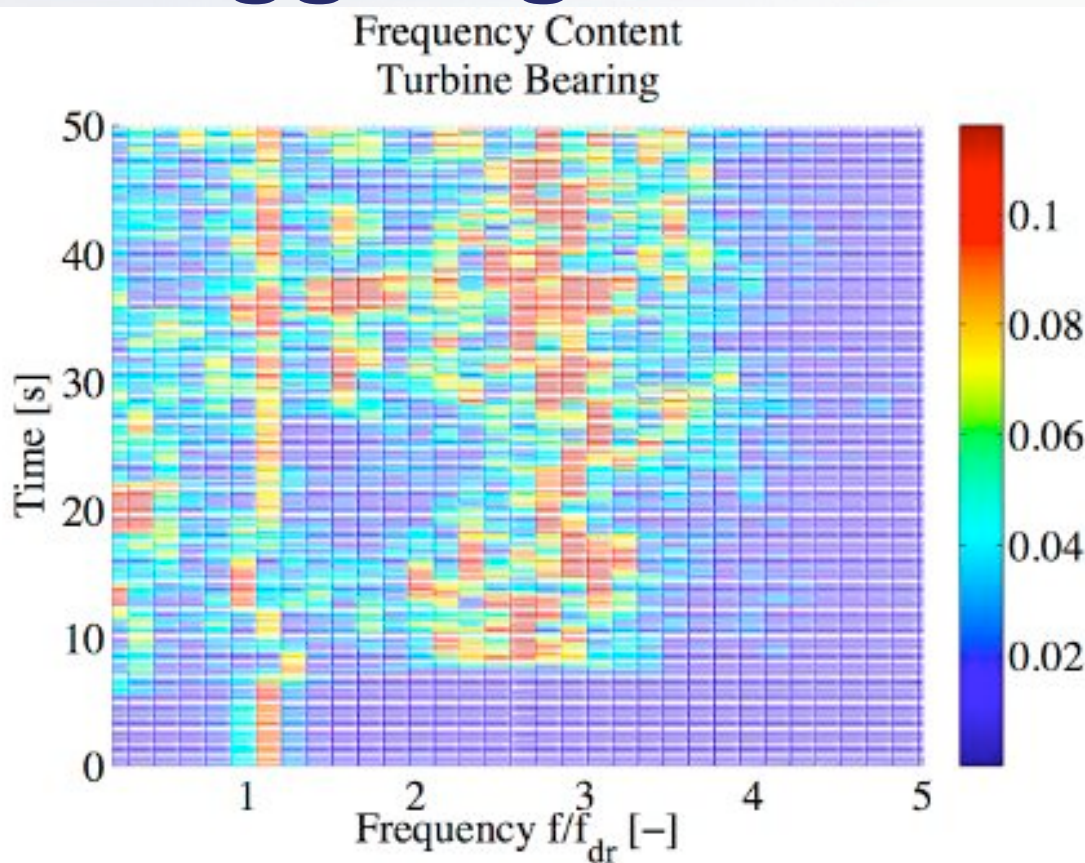

The northernmost University of Technology in Scandinavia
World-class research and education

CHALMERS

Exempel på fenomen i kommersiella vattenkraft anläggningar

LULEÅ
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY

Modellering av strömningsexciterande svängningar med hjälp av OpenFOAM

- Implementering av postprocess-verktyg för rotordynamik
- Implementering av transient strömningslösare för rotordynamiska krafter, moment och koefficienter:
 - Periodiska krafter och moment på turbinens löphjul
 - Krafter och moment för föreskriven roterande hastighet
 - Krafter och moment för föreskriven orbital rörelse

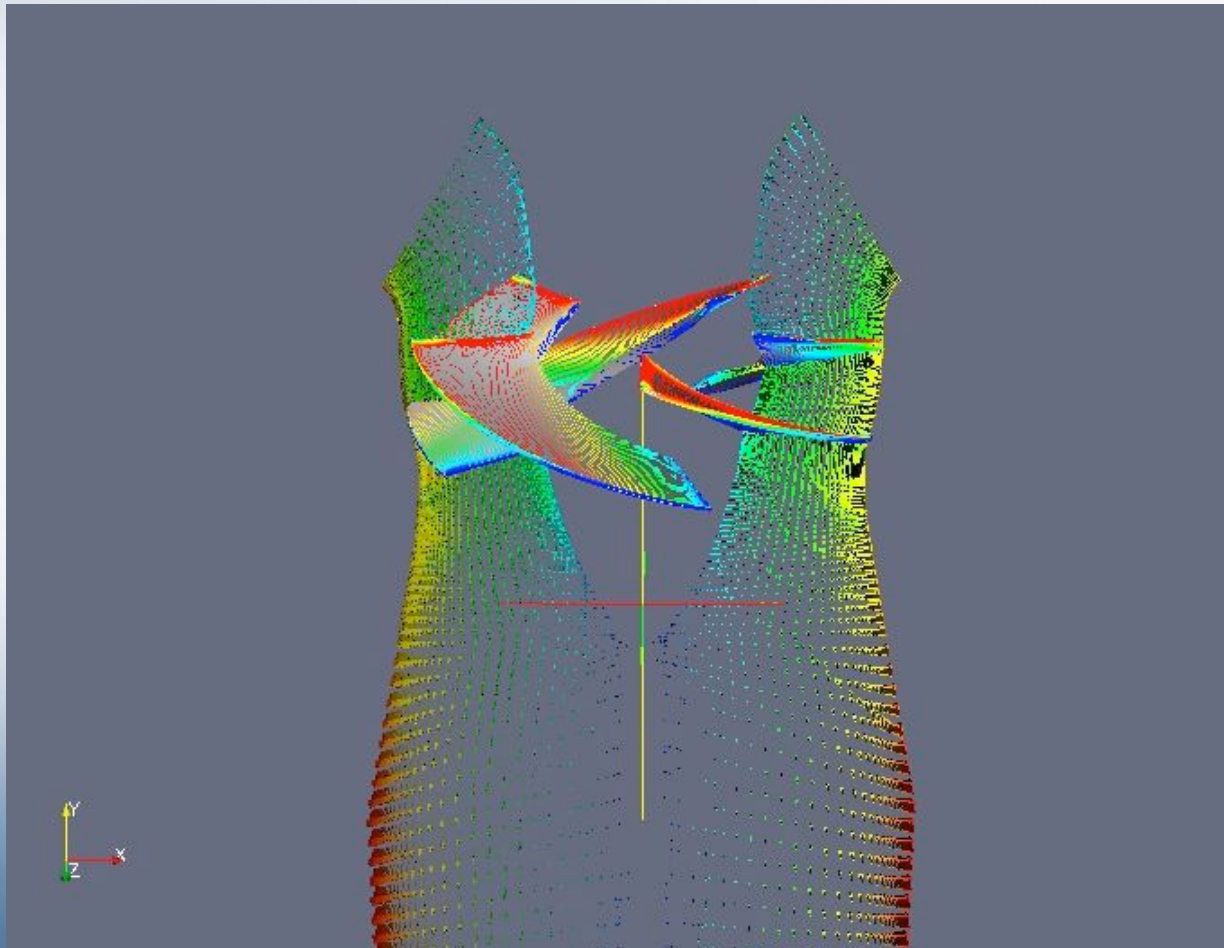

The northernmost University of Technology in Scandinavia
World-class research and education

CHALMERS

Exempel modell av kaplanturbin

LULEÅ
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY

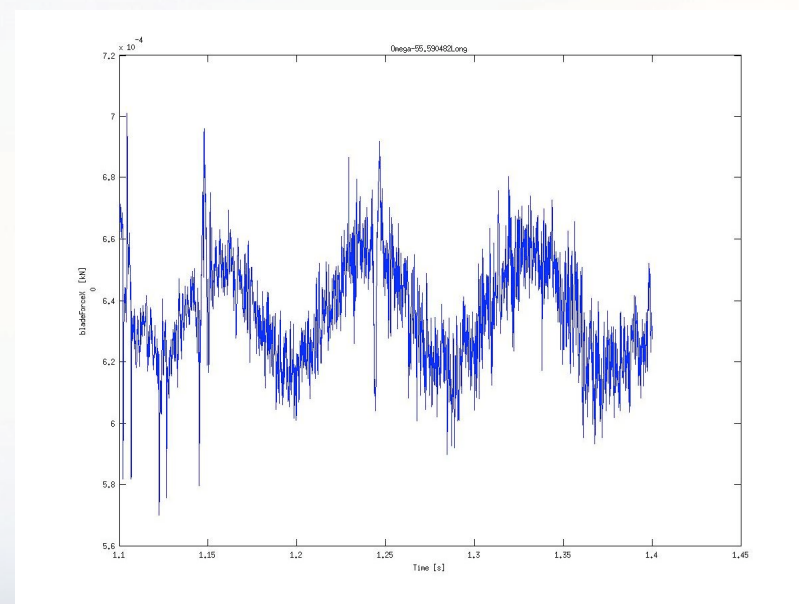
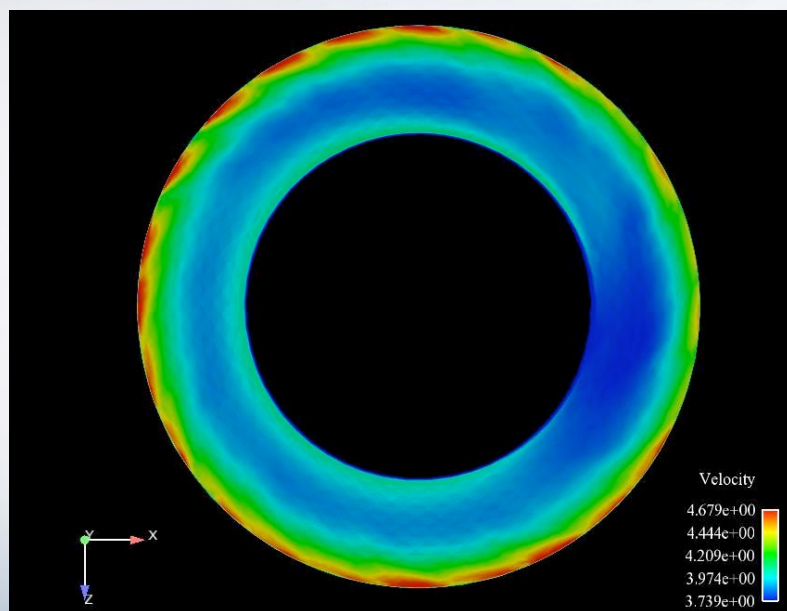

The northernmost University of Technology in Scandinavia
World-class research and education

CHALMERS

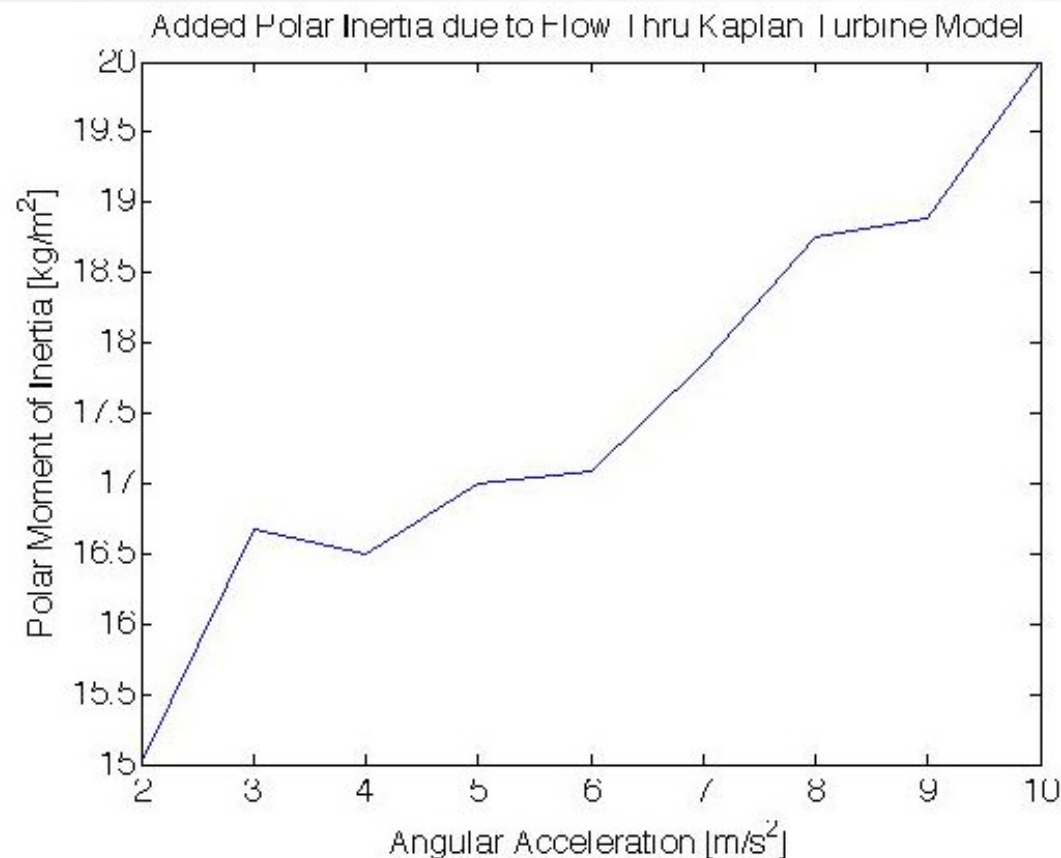

Periodiska krafter

Föreskriven roterande hastighet för att beräkna adderad polär tröghet

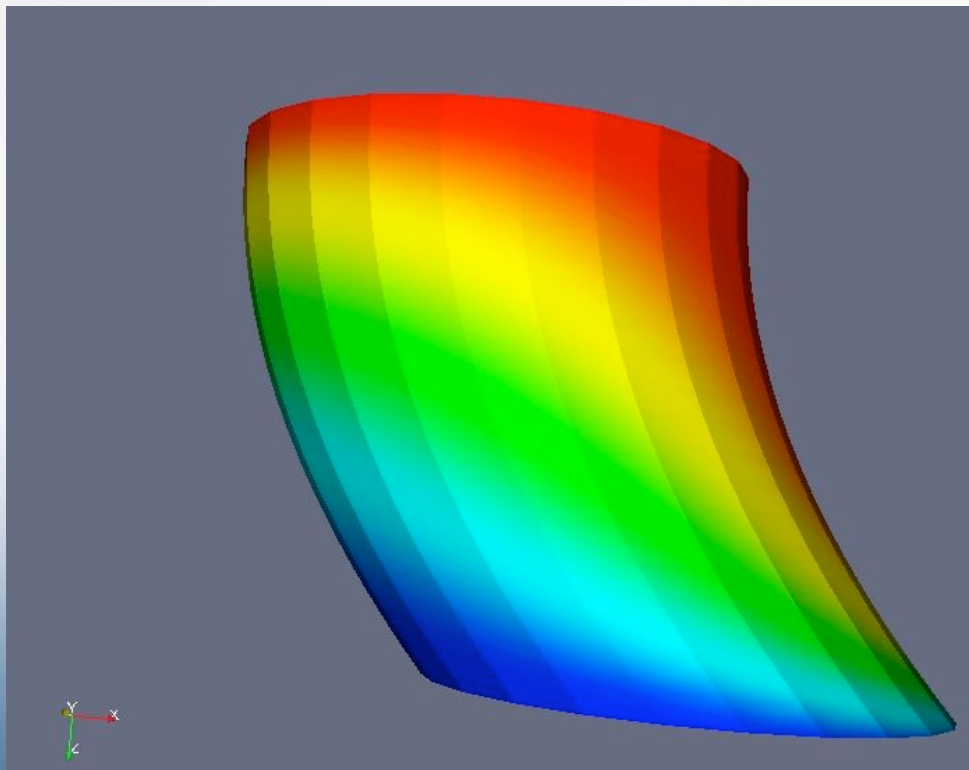

The northernmost University of Technology in Scandinavia
World-class research and education

CHALMERS

Föreskriven orbital rörelse för att beräkna rotordynamiska koefficienter

LULEÅ
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY

CHALMERS

What can we do together?

Martin Karlsson

Division of Computer Aided Design

Phone: +46 705 641 911

E-mail: karmar@ltu.se

**Great ideas
grow better
below zero!**

LULEÅ
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY